

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLII. Duelli malitia ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

proinde pertinet *duellum*, privatâ factum
authoritate, de quo sit

CAPUT XLII.

Duelli malitia ostenditur.

- 413 **D**uellum est pugna duorum, vel paucorum ex condicito ad certum locum & tempus, cum periculo vitæ. Certissimè nunquam est licitum privatâ authoritate illud offerre, vel acceptare, etiam prætextu defendendi honorem suum, tamen si eo non oblato, vel non acceptato, officium vel militia cum gravi familiæ detrimento deserenda foret. Idque
- 414 Probatur 1°. quia nefas est quemquam occidere privatâ authoritate; imò solius Dei authoritate hominem occidere licet, uti Deo dante ostendam ad 5. Decalogi præceptum. Et ratio est, quia solus Deus est Dominus vitæ hominis; sine consensu verò Domini (qui duellandi authoritatem nulli privato concessit) rem ipsius destruere non licet.
- 415 2°. quia Concilium Tridentinum sess. 25. c. 19. gravitatem istius criminis declarat, cum dicit, quod *detestabilis duellorum usus, fabricante diabolo introductus est, ut cruentâ corporum morte, animarum perniciem lucretur, ideoque ex Christiano orbe penitus exterminandus sit.*
- 416 3°. illicitum est hominem occidere in defensionem proprii honoris & famæ, uti demonstrabitur loco citato, constatque ex 30. propositione per Innocentium XI. damnata: *Eas est viro honorato occidere invasorem, qui mittitur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequit. Idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percussit, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.* Cum igitur istæ præcipuæ sint duellorum causæ; quemadmodum pro iis non licet occidere; ita nec se & proximum periculo proximo occisionis exponere.
- 417 4°. neque etiam viro equestri duellum acceptare licet ad evadendam timiditatis notam, prout Alexander VII. declaravit, dum propositionem hanc 2^{am}. damnavit: *Vir equestris, ad duellum provocatus, potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.*
- 418 5°. apud Deum & homines, rectam rationem sequentes, nullam incurrit infamiam, sed honorem & gloriam, qui, ut divinis humanisque legibus duella prohibentibus obediat, seipsum & passionem suam vincendo, Christi que patientiam & mansuetudinem imitando, duellum injuriatus non offert, nec provocatus acceptat. Quilibet verò vel illud offert, vel acceptat, apud Deum & homines recta sapientes perpetuam incurrit infamiam, perpetuèque infamis declaratur à Concilio Tridentino, & à Gregorio XIII. excommunicaturque ab u-

troque, & si in duello moriatur, Ecclesiastica privatur sepultura. Errant proinde, ac vehementer errant, qui putant gloriosum esse, se provocanti sistere, vel injuriantem provocare, atque in certamine occidere: non enim fortes, sed furiosi; non generosi, sed ignavi; non illustres, sed turpes & infames existimandi sunt. Cum nihil in furioso illo certamine sit, quod non sit omni feelere, & insigni turpitudine cumulatam. Quod si hoc gloriosum reputent mundani homines, gloria ista vera non est, nec Christiana, sed fatua & diabolica, utpote non proveniens ex virtute, sed ex enormi scelere, similis insanissimæ gladiatorum gloriæ; vel illi, quam se reportare putant, qui acceptas ulciscuntur injurias; vel etiam illi, quam se reportare existimabant veteres illi Stoici, quibus gloriosum videbatur sibi metipsis mortem adsciscere, ne confusionem, vel injuriam, vel aliud grave malum præsentis vitæ paterentur, ita ut Seneca Catonem magnis extulerit laudibus, quod se veneno enecasset, ne in potestatem hostium veniret. Quemadmodum ergo in his non est vera generositas, nec vera gloria, sed fallax & inlana, verumque argumentum imbellis ingenerosique animi: utpote non valentis contemnere judicium falsum infensatorum hominum, nec pro Deo & virtute injuriam verè vel imaginariè illatam sufferre, seipsumque & insurgentem passionem vincere (cum tamen fortior, atque adeò generosior sit qui se, quam qui fortissima vincit mania) ita & in casu nostro judicant, qui recta sapiunt, quique Dei, Ecclesiæ, Principumque suorum judicium, vanissimorum insanissimorumque hominum judicio, ut par est, anteponunt.

6°. se & complicem evidenti mortis periculo pro vana illa gloria exponere, æquè patenter est contra amoris ordinem, quam pro ea cum Stoicis seipsum interimere, vel cum gladiatoribus digladiari, vel acceptas injurias privatâ authoritate ulcisci: quemadmodum enim per hæc amoris ordo execrabiler pervertitur, non sine multiplici fatuitate; ita similiter, &c. Prima namque id facientium fatuitas est, quod se taliter exponere sibi gloriosum putent; cum tamen (ut supra dixi) coram Deo, Sanctis omnibus, & cunctis æquis rerum æstimatoribus summè execrabile sit. Secunda, quod gloriam illam imaginariam vitæ suæ præferant. Tertia, quod eandem præferant salutis suæ, gloriæque æternæ. Quarta, quod magis horreant timiditatis notam apud vanissimos homines, quam æternam confusionem, aliisque horribilia inferni supplicia æternum duratura. In his ergo omnibus imitatores sunt execrabilis fatuitatis Stoicorum, de quibus proximè, sicut & gladiatorum, & ulciscantium semetipsos; nec magis excusabiles quam ipsi. Nec certè pro vanissima illa gloria duellantes multum distant à Stoicis illis: cum

distantia non admodum magna sit inter vanè se occidere, & vanè se evidenti periculo occisionis ultrò exponere.

420 Videant proinde Reipublicæ Rectores, quàm grandis culpæ rei sint, si detestabilem, imò diabolicum duellorum usum non impediant, cum possint, duellantes, velut infames, ab honoribus removendo, bona ipsorum confiscando, aliasque poenas contra duellantes statutas rigorosè exequendo; duella verò recusantes honoribus præmiando.

421 Videant juniores nonnulli Casuistæ, quàm inanis sit ratiocinatio, quæ permittunt, ut provocati ad duellum, horâ condictâ ad locum certaminis se conferant, non animo duellandi, sed se defendendi contra provocantem, si ab ipso invadantur; ne famam viri strenui, quæ nobilibus æquè chara est ac vita ipsa, amittant. Neque enim ad locum destinatum, horâ condictâ, ad conservandam strenui viri notam, comparere possunt sine lethali peccato, excommunicacionisquæ incurfione: cum eo ipso duellum acceptare censeantur, quo se horâ condictâ ad locum illum conferunt, eoque ipso evidenti se periculo occisionis exponant ad conservandam famam strenui viri; quæ profectò est ipsissima vanissima, infanissimaque gloria, de qua antè; pro qua vitam evidenti periculo exponere, est amoris ordinem graviter perturbare. Quid enim aliud ex illa comparitione expectandum est, nisi quòd is qui provocavit, in duellandi voluntate persistens, ipsum ad gladium eximendum, sive ad gladiandum provocaturus sit? Si ergo cum tanto periculo comparere licitum esset ad conservandam viri strenui famam, duellum acceptare liceret, eundem ob finem; vel si hoc non liceat, nec illud.

CAPUT XLIII.

Requisita ad justitiam belli.

422 **B**ellum, certis conditionibus vestitum, etiam in lege nova esse licitum, contra Manichæos, & Erasimum, contra Lutherum etiam (qui voluit illicitum bellare contra Turcas) fide certum est ex Genes. 14. ubi Abraham bellum gessisse legitur, & victor redux à Melchisedech fuisse benedictus. Necnon ex illis Scripturæ locis, in quibus Deus Israëlitis jussit bellare adversus Cananæos, Amalecitas, Madian, &c. In nova etiam lege Joannes Luc. 3. rogatus à militibus, quid ipsis faciendum esset ad salutem, respondit: *Neminem concuatis, neque calumniam faciatis, & estote contenti stipendiis vestris. Quibus verò proprium stipendium sufficere debere præcepit, militare non prohibuit*, ait Augustinus ad eum locum.

423 Ad hoc autem ut bellum licitum sit & justum, tria requirit S. Thomas q. 40. a. 1. Primo, ut publicâ fiat autoritate Princi-

pis, cujus mandato bellum est agendum. Non enim pertinet ad personam privatam bellum movere: quia jus suum in judicio superiori potest prosequi; nec ad personas privatas pertinet convocare multitudinem, seu exercitum congregare, sed ad Principem, cui commissa est cura Reipublicæ, defensionisque jurium ipsius, ac subditorum suorum. Et sicut ad eos pertinet subditos suos adversus perturbatores interiores, seu malefactores tueri gladio materiali, juxta illud Rom. 13. *Non sine causa gladium portat: minister enim Dei est, vindex in iram ei qui malè facit*; ita & Rempublicam, membraque illius tueri adversus exteriores hostes gladio belli. Propterea namque Principibus Psalm. 80. dicitur: *Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate*. Unde Augustinus dicit lib. 22. contra Faustum c. 75. *Ordo naturalis mortalium paci accommodatus, hoc postulat, ut suscipiendi belli auctoritas atque consilium penes Principes sit*.

Secundò, requirit causam justam, ut scilicet illi qui impugnantur, propter aliquam culpam, impugnationem mereantur. Unde Augustinus dicit in lib. 83. qq. q. 10. *Justa bella solent desiniri, quæ ulciscuntur injurias, si gens vel civitas plebenda est, quæ vel vindicare neglexerit, quod à suis improbè factum est, vel reddere quod per injuriam ablatum est*.

Tertiò, requirit intentionem bellantium rectam, quæ scilicet intenditur, vel ut bonum promoveatur, vel malum vitetur. Unde Augustinus in lib. de verb. Dom. *Apud veros Dei cultores, vel illa bella peccata non sunt, quæ non cupiditate, aut crudelitate, sed pacis studio geruntur; ut mali coercerentur, & boni subleventur*.

Potest autem contingere, quòd licet sit legitima auctoritas indicentis bellum, & causa justa, nihilominus propter pravam intentionem bellum reddatur illicitum. Dicit enim Augustinus in lib. 22. contra Faust. c. 74. *Nocendâ cupiditas, ulciscendâ crudelitas, implacatus atque implacabilis animus, feritas rebellandâ, libido dominandâ, & si qua sunt similia, hæc sunt quæ in bellis jure culpantur*. Hactenus S. Thomas.

Ad rectam porò bellandi intentionem, causamque belli justam, ante oculos esse debet doctrina. tomo 1. tradita de ordine amoris, juxta quam Princeps, bellum inferre cogitans pensare debet 1º. hinc commoda belli, inde commoda pacis, ac videre utra pensatis omnibus præponderent. 2º. hinc incommoda belli, quod inferre vult, inde incommoda injuriæ, quam vult bellando propulzare; utque pensatis, similiter videre utra præponderent, non solum habitâ ratione humanarum utilitatum, sed & maximè honoris Dei, Religionis & Ecclesiæ. *Querite enim primum regnum Dei, & justitiam ejus, dicit Dominus*. Si ergo ma-